

Et levende bibliotek

Der var en gang

... et lukningstruet bibliotek.

I en tid, hvor det meste er hurtigt tilgængeligt, er den levende kultur, litteraturen og folkebibliotekerne hårdt prøvet. Samtidig taler alle om børn og unges manglende læselyst og -færdigheder. Lægger man det hele sammen kan det undre, at bibliotekerne ofte bliver ramt af besparelser. Ind i mellem ender det som en hylde med bøger, man kan hente, hvis man har reserveret og i værste fald lukker de. På den måde bliver der ikke bare længere til tilbuddene, det bliver også sværere at gøre nogen nysgerrige på kulturen og litteraturen.

Men ikke i Stevns Kommune! Her er ellers langt til både naboen, caféen med cortado i keramikkoppen og barnevognene på række udenfor. På Hårlev Bibliotek kom der færre og færre gæster mellem de lige reol-gange, så politikerne overvejede at gøre som flere andre kommuner: lukke stedet.

MEN SÅ, for i enhver spændende historie sker et brud med det planlagte og det, der ser uundgåeligt ud, tog bibliotekslederen, medarbejderne og flere lokale affære. Biblioteket skulle ikke være noget mindre, nej, det skulle være noget endnu større ...

Et fyrtårn for leg og læsning

Plads til børn. Plads til liv. Det vigtigste er først som sidst, at biblioteket skal ramme i hjertet og hjernen på alle dem, der besøger det. At udviklingen af huset også bliver en udvikling af de besøgende, ikke bare nu og her, men også i fremtiden.

I fire år arbejdede bibliotekslederen først med håbet, så med tankerne og til sidst med idéerne om at skabe et fyrtårn for leg og læring. Københavns Hovedbiblioteks LÆS! blev et vendepunkt. LÆS! viste, at det faktisk kan lade sig gøre at skabe et legende sted, hvor litteraturen er omdrejningspunktet, så det ikke kun bliver en legeplads omgivet af reoler.

Med udgangspunkt i biblioteket som samlingspunkt og bindeled mellem litteratur, læsning, børn, familier og lokale, lykkedes det, at vende den raslende sparekniv til politisk medvind.

Alle gik sammen om, at det skulle lykkes. Planen blev så konkret og skarp, at Nordea-fonden gav tilsagn og støttede med.

FINANSIERING

Om børnene og ordene

Også i Stevns Kommune er børns sprogudvikling, helt fra de allermindste til læsning blandt de store børn, en markant udfordring. Samarbejderne mellem biblioteket og de forskellige aktører indenfor børn, pædagogik og sprog var flere steder godt i gang, men det nye hus var en oplagt mulighed for at udvikle indsatsen og gøre Hårlev Bibliotek endnu mere relevant.

For at sikre netop denne relevans, blev alle daginstitutioner og relevante personer i forvaltningen inviteret ind til workshop sammen med VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, i starten af projektperioden.

En stor del af arbejdet var med forskellige forandrings-teorier, for at få et fælles billede, på tværs af de forskellige kommunale sektorer, af hvad effekterne af et børnekultur-hus kunne blive.

Udover et fælles billede skabte workshoppen også et tæt samarbejde på tværs og åbnede for flere muligheder i blandt andet tidlig sprogindsats end før.

Forandringsteorierne er undervejs blevet genbesøgt bl.a. i medarbejdergruppen på biblioteket for at sikre en udvikling af stedet, der er nyttigt på flere områder lokalt.

INDSATS

VelkomstsERVICE

Formidling af brug af biblioteket

Formidling

Fortsat kommunikation om hvad det nye hus kan:

- Formidlingsstrategi
- SOME
- Samarbejde med dagtilbud – fx det gode besøg

ÅbenhED

Åbne op for foreninger, klubber og skabe aktiviteter og samspil på tværs

Fysiske rammer

Oprydning/ommøblering – et større fokus på hvordan de fysiske rammer kan anvendes

Udstillinger

- Præsentation af bøger mm.

Sprogstimulering

- For børn
- For 2-sprogsfamilier, både børn og voksne. Særlige aktiviteter målrettet dem
- Aktiv rytmisk læsning, højtlesning, historie-fortælling

FORVENTEDE VIRKNINGER

På kort sigt

- Relationsopbygning
- Fælles spilleregler
- Adfærd korrigeres via relationsarbejde
- Formidling af bøger (plads til litteratur)
- Lyddæmpning og ro
- Børnehaverne har gode, udbytterige besøg på biblioteket

På længere sigt

- Mere læsning, fordybelse og læring
- Tingenes holdbarhed forlænges
- Øget sammenspil mellem aktører i huset
- Tiltrække nye brugere /grupper
- Mere fælles ejerskab og respekt for det fælles rum
- Øget udlånstal og besøgstal, gentagne besøg

På lang sigt

- Forbedring af sproget og bedre læsefærdigheder hos børn og tosprogede familier
- Et samlet hus for alle på tværs – med en fælles vision.
- Bibliotek som samlingspunkt, udflugtsmål og uforpligtende, trygt mødested for alle grupper.
- Styrkelse af fællesskaber på tværs i lokalområdet
- Relationer, samarbejde, ejerskab

KONTEKSTFAKTORER

- Opstartsfase/Tid
- Praktiske udfordringer
- Mangel på fleksibilitet i indretning
- Overvejelse omkring biblioteket som en arena for større børn/unge

Biblioteket for alle

Folkebiblioteket er for alle. I teorien. Meget få, men meget typiske biblioteksbrugere besøgte Hårlev Bibliotek inden omskabelsen, så hvor var *alle*? Og hvorfor var de ikke på biblioteket? Måske var Hårlev Bibliotek mest for de få.

Derfor startede en serie af borgermøder med både de faste brugere, naboer og lokale. Alle voksne. Men hvis stedet skulle være for alle, og det faktisk skulle påvirke sprog og læring, så var det vigtigt også at møde børnefamilierne. Det krævede en meget håndholdt indsats at få dem til at komme. Der er rigeligt andet at bruge en tirsdag aften på end et borgermøde om et bibliotek, man aldrig har besøgt.

I begyndelsen af mødet for børneforældre rakte en mor hånden i vejret og proklamerede: *"Bare så I ved det, så er det første gang, jeg er på et bibliotek – og det siger mig ingenting."* Heldigvis blev hun positivt overrasket over, hvad biblioteket kan tilbyde, og at hun kunne få indflydelse på, hvad det skal fremover. Kæmpe øjenåbner for hende – men også for bibliotekslederen og alle i projektgruppen.

Her blev åbnet for en gruppe, som det nye biblioteksrum netop skal få med ind i litteraturens og kulturens verden. En anden forælder sagde, at det er nemmere at finde bøgerne i Bog&ldé *"der er de ligesom op i smasken."*

Målet er et biblioteksrum, der fungerer som mødested både for børn og for deres forældre, hvor litteraturen er lettilgængelig. Den fysiske udstilling skal være naturlig, gøre brugerne nysgerrige – også på figurer, titler og formater, de måske ikke kender i forvejen.

Børnefamiliernes input har haft betydning for, at rummet er målrettet børn og leg og med i mindre direkte fokus på materialerne, men let adgang til dem.

Dem det handler om

Arkitekterne i projektet, NOAA, har samlet viden fra alle de voksne, der har talt og talt. Pædagoger, lærere, sprogkonsulenter, biblioteksansatte, politikere, børnefamilier og ikke mindst borgere. Men hvad med dem, det i høj grad handler om, børnene?

Fra den lokale skole, Hotherskolen, kom alle eleverne i 4. klasse til workshop om, hvad de kunne forestille sig og ønske sig af biblioteket i Hårlev. NOAA holdt tøjlerne, men eleverne byggede og skabte og fortalte selv.

Det blev så stort, at alle deres bud blev til en udstilling med fernisering, hvor politikerne også kom og lærte om børnenes syn på stedet.

Stedet skulle være med farver! Og noget blødt! Noget man kunne kravle ind i og være lidt i fred for verden. Blandt andet byggede en gruppe børn en raket, som de forestillede sig, at man kunne sidde oppe i og kigge ud i (biblioteks)rummet

Den idé er helt konkret blevet til en raket, der går fra gulv til loft midt i Hårlev Bibliotek.

Børnene var vilde med at være en del af processen og udviklingen – og ikke mindst, at noget de selv har fundet på nu er bygget og findes i virkeligheden

Kom igen

Ved at skabe et rum, der er intuitivt at bruge og være i, samt arrangementer med relevans, forventes Hårlev Bibliotek både at tiltrække nye brugere, fastholde tidligere brugere samt sikre genbesøg i højere grad end tidligere.

På kort sigt arbejdes på at skabe medejerskab, som allerede er startet i projektfasen med inddragende borgermøder. Deraf vil følge øget kendskab til stedet og dets tilbud.

På mellemlang sigt forventes at tiltrække nye grupper som faste brugere, der er med til at gøre Hårlev Bibliotek til et naturligt samlingspunkt for mennesker og lokalområdet.

På den lange bane forventes dette at kunne aflæses i besøgstal samt udlånstal.

Det skal ske ved at have aktiviteter målrettet:

- Børn
- Forældre
- Familien

Hvilket skal ske i samarbejde med:

- Dagtilbud
- Skoler
- Fritidstilbud

De første erfaringer

De mindste er blevet de største, i hvert fald ved første øjekast af, hvem der bruger det nye bibliotek og kulturrum. Tidligere har der ikke været mange af de små børn og deres familier, men de er nu en tydelig målgruppe.

Stedet bliver også brugt til legeaftaler mellem børn og familier, og i dagtimerne bruger hjemmepasserne rummet og faciliteterne. Hver mandag er der Fars legestue, som ofte kombineres med tilbud til forældre med små børn som fx førstehjælp og sundhedsplejerske.

Tirsdagsyoga for børn er også en ny og meget populær aktivitet for områdets institutioner.

Og så har en gruppe børn selv taget ejerskab og har startet en tegneklub, som de selv driver med lidt støtte fra biblioteket. Lige den slags der var håbet.

Hårlev Bibliotek har nu det højeste udlån af børnematerialer af de tre biblioteker i Stevns. Dette skete stort set fra åbningsdagen. Samtidig med at udlånet på børnematerialer er steget i Hårlev, er udlånstallene på samme også steget på de to øvrige biblioteker – men ikke i så stort omfang som i Hårlev..

En del institutioner har også fået gang i brugen af Hårlev Bibliotek. Ind til videre er det dog primært de ressourcestærke institutioner, de øvrige kræver yderligere indsats af bibliotekets side, for at få dem til at komme ind og for at skabe de værdifulde samarbejder, som de selv har ytret ønske og behov for på workshop.

Ombygningen er sket for at få flere besøgende. Rummet lægger nu op til en anden brug end tidligere. Det er i høj grad lykkes. Der kommer flere i biblioteket. Der er også sket en tilgang af nye besøgende, som ikke tidligere har brugt biblioteket, hvilket også var et ønske.

Flere besøgende, også nye, betyder også mere støj og mere oprydning. Både gæster og medarbejdere skal lære, hvordan det nye rum kan bruges fuldt ud og samtidig respektere alle.

Stedet bliver brugt. Puder og legetøj flytter plads og læste bøger kommer ikke altid ind i reolen igen. Balancen foret åbent og velbesøgt stederen anden, end det gamle, lukningstruede bibliotek. Det kræver en del tilvænning for alle.

